

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת האזינו

התורה נְשִׁירָה

שירת האזינו היא הסתכלות על ההיסטוריה ועל המציאות כמבטאת את דרך התורה. מה שה' ציוה אותנו בכל התורה, הופך בסוף התורה להיות שירת החיים.

שלום לידידינו היקרים!

בסוף פרשת וילך התורה אומרת 'שירה' ומתכוונת גם לכל התורה. למה שירת האזינו היא כינוי לכל התורה? בנוסף, בשירת האזינו כתוב על דברים קשים שעלולים לקרות, ואם כן, למה היא נקראת שירה?

התורה הזאת והשירה הזאת

בסוף פרשת וילך כתוב "ועתה כתבו לכם את השירה הזו", ולפי הפשט הכוונה לשירת האזינו שמגיעה מיד אחר כך, אבל מהפסוק הזה לומדים גם את המצווה האחרונה בתורה, המצווה התרי"ג, לכתוב ספר תורה. וכמו שאומרת הגמרא "אף על פי שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה, מצווה לכתוב משלו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזו" (סנהדרין כא, ב).

כיוצא בזה כתוב "וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו", וכתוב על כך בגמרא "אמר ר' שמעון בר יוחאי: חס ושלום שתישכח תורה מישראל, שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו". כלומר התורה מדברת על שירת האזינו, וחכמינו מבינים בפשטות שהכוונה היא לכל התורה.

כמו כן, בסוף פרשת וילך משה רבינו גם כותב את ספר התורה וגם מלמד את בני ישראל את השירה, והכתוב מדבר גם על זה וגם על זה יחד. הכתוב לא מדבר קודם על התורה ואחר כך על השירה, אלא מדבר על התורה ואז על השירה ואז שוב על התורה ושוב על השירה: "ויכתוב משה את התורה הזאת" – "ויכתוב משה את השירה הזאת"; "וענתה השירה הזאת לפניו לעד" – "לקוח את ספר התורה... והיה שם בך לעד"; "ויהי ככלות משה לכתוב את דברי התורה הזאת על ספר עד תומם" – "וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם".

למה התורה קושרת בין שירת האזינו לכל התורה כולה, ולמה התורה כולה נקראת על שם שירת האזינו?

המציאות וההיסטוריה בעיניים של התורה

בשירת האזינו כתוב שאם עם ישראל ילך בדרך התורה והמצוות המציאות שלו וההיסטוריה שלו יראו בצורה אחת, ואם הוא לא ילך בדרך התורה והמצוות המציאות וההיסטוריה שלו יראו בצורה אחרת. כלומר בשירת האזינו כתוב שהמציאות מתנהלת לפי מה שכתוב בתורה.

כלומר שירת האזינו היא בעצם 'שירת החיים'. בכל התורה ה' מצווה אותנו ומנחה אותנו איך להתנהג, ובשירת האזינו הוא אומר שהמציאות והחיים אכן מתנהלים לפי התורה בפועל. לכן שירת האזינו היא בעצם כל התורה כולה.

כך רואה משה רבינו את התורה. לאחר שמשה רבינו גמר להגיד את כל התורה, משה רבינו אומר שבאשר הוא מסתכל על המציאות, הוא מסתכל עליה בקנה המידה של התורה. אפשר להסתכל על ההיסטוריה לפי מעשים כאלו ואחרים שארעו, ואפשר להסתכל על ההיסטוריה לפי השאלה עד כמה התורה נכנסה למציאות. משה רבינו אומר שבשבילו ההיסטוריה היא תהליך כניסת התורה ודבר ה' לעולם.

ההיסטוריה שלנו כסיפור של ה'

שירת האזינו היא סיפור החיים שלנו. כאשר אדם מספר סיפור, גם אם יש בסיפור דברים קשים, הם חלק מהסיפור. למשל, כאשר סבא מספר למשפחתו את קורות החיים שלו, גם אם היו בהם דברים קשים, בסופו של דבר הכל חלק מהסיפור של הסבא ומהאווירה המשפחתית. כך זה גם בשירת האזינו. שירת האזינו היא הצורה שבה ה' מספר את הסיפור שלו שהוא הסיפור שלנו. ככל שנתייחס לכל מה שעבר עלינו כסיפור שה' מספר, כך גם הדברים הקשים יהפכו להיות חלק מהסיפור. לכן אף על פי שיש בשירת האזינו גם דברים לא טובים, היא כולה נקראת 'שירה' ושבח של ה', וכפי שמתרגם אונקלוס את המילה שירה - 'תושבחתא'.

ההסתכלות על כל התורה כעל שירה וסיפור של ה' היא תכלית התורה. אפשר לקיים את המצוות שכתובות בתורה בלי שזה ישנה לאדם כל כך את ההסתכלות על המציאות. אבל תכלית התורה היא שהאדם לא רק יקיים את המצוות, אלא יסתכל על כל המציאות דרך המשקפיים של התורה, ויראה את המציאות ואת ההיסטוריה כסיפור של ה'. לכן המצווה "כתבו לכם את השירה הזו" היא המצווה התרי"ג, המצווה האחרונה בתורה.

כי לא תשכח מפי זרעו

הכתוב מעיד, כאמור, על שירת האזינו "כי לא תשכח מפי זרעו". גם אם לא נשמור את התורה, ויעבור עלינו כל מה שכתוב בפרשת האזינו, דבר אחד ה' מבטיח לנו שנזכור: נזכור שהמציאות שלנו לא מתגלגלת סתם כך, אלא כל מה שקורה לנו קשור לשאלה האם אנחנו מקיימים את התורה או לא. הדיכרון הזה מעורר בנו את הרצון לשוב ולשמור את כל התורה ולחזור לרצון ה', ולכן ההבטחה שהשירה לא תישכח מפי זרענו היא בעצם הבטחה שהתורה כולה לא תישכח.

על ידי שירה אדם מביע את עצמו. לפעמים על ידי השירה האדם מביע כמה העניין נוגע לו, לפעמים הוא מביע כמה הוא שמח וכדומה. ככל שאנחנו יותר מתנתקים מה', כך אנחנו רואים את ההיסטוריה כמתגלגלת, כרצף אירועים אקראי שאין לו מכוון ומנהיג. לעומת זאת, ככל שאנחנו יותר מסתכלים על ההיסטוריה כעל שירה וסיפור של ה', אנחנו יותר רואים איך ה' מביע את עצמו, כביכול, בהיסטוריה ובמציאות בכלל. כאשר אנחנו הולכים בדרך התורה והמצוות אנחנו מסתכלים על ההיסטוריה ועל המציאות בכלל כעל הדרך שבה ה' מביע את עצמו, והופכים את עצמנו להיות השירה של ה'.

יתן ה', ובזכות פרשת האזינו נזכה שכמו שאדם מכניס את עצמו לתוך השירה שהוא שר, כך ה' יכניס את עצמו כביכול בתוכינו, בתוך השירה שלו.

שבת שלום, בית 'עוד יוסף חי'.

